

Begäran om utlåtande om arbetsgruppsbetänkande om bedömning av ändringsbehov i tvångsmedelslagen (fas 1)

Inledning

I den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte den 13 februari 2025 (VN/21297/2023) har ett betänkande utarbetats i form av en regeringsproposition, där det föreslås ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för häktning i 2 kap. och om hemliga tvångsmedel i 10 kap. i tvångsmedelslagen. I betänkandet föreslås bestämmelser om hemlig genomsökning av platser och användning av deltagande informationskällor. Det föreslås också att skjutvapenbrott fogas till grunderna för användning av överskottsinformation. I betänkandet föreslås också att bestämmelserna om förutsättningarna för häktning enligt tvångsmedelslagen ändras så att häktning av en person som på sannolika skäl är misstänkt för brott alltid ska förutsätta att särskilda villkor som anges i tvångsmedelslagen föreligger (till exempel risk för att personen drar sig undan, försvårar utredningen av saken eller fortsätter sin brottsliga verksamhet). Som förutsättning för häktning föreslås dessutom en ny häktningsgrund som grundar sig på risken för äventyrande av allmän ordning eller säkerhet. Justitieministeriet ber om ert utlåtande om det utkast till regeringsproposition som ingår i betänkandet.

Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering (Ett starkt och engagerat Finland, 20.6.2023, nedan regeringsprogrammet) stärker regeringen brottsbekämpningen för att öka medborgarnas säkerhet och förtroendet för myndigheterna och att bland annat tvångsmedelslagen stöder brottsbekämpningen i tillräcklig utsträckning (s. 180). Enligt regeringsprogrammet ska det dessutom göras en bedömning huruvida det ska föreskrivas om husrannsakan som anmäls i efterhand (s. 180) och regeringen gör det möjligt att i större omfattning än för närvarande använda hemliga tvångsmedel i fråga om personer som agerar aktivt i kriminella gäng (s. 182). Justitieministeriet tillsatte den 13 februari 2025 en arbetsgrupp (VN/21297/2023, nedan arbetsgruppen) med uppgift att bedöma behovet av ändringar i tvångsmedelslagen och på basis av bedömningen bereda de lagändringar som behövs. Utöver tvångsmedelslagen kan ändringarna särskilt av konsekvensskäl även gälla annan lagstiftning som behöver ändras. Arbetsgruppens mandatperiod fastställdes till 1.3.2025–31.5.2027. Enligt beslutet om tillsättande ska uppdraget genomföras stegvis och delas in i två olika faser. I den första fasen ska man vid bedömningen av ändringsbehoven särskilt fästa uppmärksamhet vid de skrivningar i regeringsprogrammet som gäller tvångsmedelslagen. Dessutom skulle bestämmelserna om förutsättningarna för häktning granskas med beaktande av avgörandet HD 2024:20.

Arbetsgruppen hade i uppdrag att utarbeta sitt betänkande i form av en regeringsproposition. Det betänkande som nu är på remiss och har utarbetats i form av en regeringsproposition gäller genomförandet av den första fasen och är begränsat till de helheter som hör till den. Enligt beslutet om tillsättande ska man i den andra fasen göra en mer omfattande bedömning av behovet av förändringar. Vid bedömningen av ändringsbehoven fästs särskild uppmärksamhet vid riksdagens ställningstaganden och laglighetskontrollavgöranden samt frågor som uppkommit i rättspraxis (se närmare bakgrundsavsnittet i beslutet om tillsättande). Dessutom ska man beakta de lagstiftningsbehov som uppstår utifrån praktiska aktörers iakttagelser om tvångsmedelslagen samt eventuella lagstiftningsbehov som kan följa av internationella förpliktelser under arbetsgruppens arbete.

Målsättningar

Syftet med utkastet till regeringsproposition som ingår i betänkandet är att i enlighet med regeringsprogrammet säkerställa att tvångsmedelslagen stöder brottsbekämpningen i tillräcklig utsträckning. Efter en bedömning föreslås dessutom att det införs bestämmelser om hemlig genomsökning av platser. Syftet med förslagen är dessutom att möjliggöra användningen av mer omfattande hemliga tvångsmedel än för närvarande i anslutning till allvarlig brottslighet. Bedömningen av behovet av reglering om hemlig genomsökning och fogandet av skjutvapenbrott till grunderna för användning av överskottsinformation grundar sig också på uttalanden som godkänts av riksdagen (RSv 305/2022 rd, uttalande 3 och 4). Målet med propositionen är också att förtydliga förutsättningarna för häktning enligt tvångsmedelslagen med beaktande av internationell och nationell rättspraxis.

Svarsanvisningar för mottagare

Justitieministeriet ber om utlåtanden om arbetsgruppsbetänkandet. Justitieministeriet ber att man i utlåtandena även fäster särskild uppmärksamhet vid det behov av samordning som tas upp i avsnitten 2.3.2.5 och 5.1.5 i betänkandet samt vid bedömningen att det är ändamålsenligt att göra en tillhörande utvärdering och samordning av regleringen i den fortsatta beredningen av propositionen. Lämna ett utlåtande i första hand genom att svara på den begäran om utlåtande som publicerats i tjänsten utlåtande.fi. Utlåtandet behöver inte skickas separat per e-post eller post. För att kunna lämna ett utlåtande måste man registrera sig och logga in i tjänsten utlåtande.fi. Närmare anvisningar om användningen av tjänsten finns på utlåtande.fi under fliken Anvisningar -> Bruksanvisningar. För mer information om användningen av tjänsten, kontakta lausuntopalvelu.om@gov.fi. Utlåtandet kan även lämnas per e-post eller per post till justitieministeriets registratorskontor (kirjaamo.om@gov.fi / Justitieministeriet PB 25, 00023 Statsrådet). Ange diarienumret **VN/21297/2023** som referens för utlåtandet. Dessutom ber vi att utlåtandet sänds till registratorskontoret till exempel som bilaga till e-postmeddelandet i Word- eller PDF-format, så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom en privatpersons e-postadress. Även aktörer utanför sändlistan kan lämna ett utlåtande om de så önskar. Alla utlåtanden som lämnas är i princip offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (<https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt,-ID OM055:00/2023>). En privatpersons utlåtande publiceras dock av datasekretesskäl på projektsidorna endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i följebrevet till det. Alla

utlåtanden i tjänsten utlåtande.fi, inklusive privatpersoners utlåtanden, är automatiskt synliga för alla i tjänsten. Ministeriet publicerar inte utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret i tjänsten utlåtande.fi. I utlåtandet ska onödiga personuppgifter inte uppges. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat till registratorskontoret inte publiceras på webben, är utlåtandet tillgängligt för alla vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Justitieministeriet betalar inte arvode för begärda eller inlämnade utlåtanden.

Tidtabell

Vi ber er vänligen lämna in ert utlåtande senast den **16 januari 2026**.

Beredare

För mer information:

specialsakkunnig Joni Korpinen, p. +358 295 150 012, joni.korpinen@gov.fi

Länkar:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-582-1> - Työryhmämietintö / Arbetsgruppsbetänkande - Pakkokeinolain muutostarpeiden

arviointi: vangitsemisen edellytykset ja salaiset pakkokeinot (1. vaihe)

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM055:00/2023> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM055:00/2023> - Statsrådets projektportal

Bilagor:

[Työryhmämietintö_Pakkokeinolain muutostarpeiden arviointi \(1. vaihe\).pdf](#) - Työryhmämietintö / Arbetsgruppsbetänkande - Pakkokeinolain muutostarpeiden

arviointi: vangitsemisen edellytykset ja salaiset pakkokeinot (1. vaihe)

Sändlista:

Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin yliopisto/professori Dan Helenius
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Ihmisoikeusliitto ry
Itä-Suomen syyttäjäalue

Itä-Suomen yliopisto/professori Matti Tolvanen
Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitos
Juristiliitto - Juristförbundet
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta
Liikenne- ja viestintäministeriö
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Oikeuspoliittinen yhdistys - Rättspolitiska föreningen Demla ry
Oikeusrekisterikeskus
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Poliisihallitus - Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Rajavartiolaitoksen esikunta - Rajavartiolaitoksen esikunta
Rikosseuraamuslaitos
Rovaniemen hovioikeus
Sisäministeriö - Sisäministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajat
Suomen Poliisijärjestöjen liitto
Suomen tuomariliitto ry
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tullin esikunta
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopisto/apulaisprofessori Tatu Hyttinen
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö

Lausunnonantajan lausunto

Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Korpinen Joni
Oikeusministeriö